

Јулијан Тувим

РАСКОШНИ ЗВЕРИЊИ БОГ

ПАН

Пан, похотни шумски сатир, створ грчко-словенски.
Узаврелог пролећа божић са ливадским карактером,
Краљ-луда, веселица, пагански патријарх васељенски,
Праскам, пуцам од смеха у заносу светом.

Зашто да се не смејем?! Зором ми се осунча лог
Под старим боровим пањем... Надамном — птице
И суше... Дакле — смејем се, раскошни зверињи бог.
Дрхте од мог смеха парасле младице.

Лежим, гешијални старац... А скочићу — хопа-цуна,
Пре него што тренеш сићи ћу на реку
И отећу девојку што се усамљена купа,
Бронзанокосу Крису, млипареву ћерку!

ОДИСЕЈ

Ноћ зацрњену кишом не осветљава ни муња када сева.
Неко је по небу просуо помије.
Вежите ме, пријатељи, за зид ћелије
Јер сирена у врту округно, отегнуто пева.

У грању дрвета кога је спалио гром
Скључчала се змија, клизава, љигава, бледа.

Уши нанизане на песму запушите ми земљом мокром
Јер се чудовиште претвара да је муза и о чудима приповеда.

Пропео се океан, огроман коњ са гривом горућом,
Рже небо нападом олује, облаци су бизони у трку,
Лутам по собама, морнар, дубина хучи над мојом кућом,
Врт је полудео од песме и шапуће пеку страшну поруку.

Понело ме, Ноа, Одисеја, бацило у замет,
У узаврелу провалију путовања, међу моје претече,
Нимфа, песникиња модра, измаштаним месецом тече,
Мења се и расина у растући, слатки ламент.

Ко ми је добар пријатељ нека ме веже, очи залије оловом,
Најбољи нека ми дода пехар отровног вина!
Бди, верна Пенелопо, над посмртном постељом овом,
Данас сам ти се вратио — и почиње нова пустиловина.

Видиш ли како се успиње у прозорима,
Где да склоним очи од сребрног сјаја њених магија?
Чујеш ли како ме нагони на шловидбу по свим морима,
Гласом прве љубави, понудом која се не одбија?

Привукла је океан да ми завија пред прагом,
Небу наредила да се отвори у трену кротком
И све опасније пева како крећемо у сусрет некоме драгом
Да не бисмо лагали себе узалудним повратком.

Отворите прозоре у дубину врта кога врисак сатка,
Запловићу у песму, давленику бићу род!
Лети, вољени доме, откини се од земље, постани брод!
О, жено! О, пријатељи! Истина је: нема повратка!

ОЛУЈА (ИЛИ ЉУБАВ)

Затвори сећања, наилази олуја,
Ветар завесе надима.
Ближи се олуја, облацима небо буја
И гледа мојим очима.

Затвори очи, да би се ноћ спустила
На све олујно, што великим звонима стење.
Завесе се претварају у страшила.
Затвори прозор. Прикрада се очајање.

Између прозора и сећања — промаја
Плавих очију и тамних мисли — другу страну улице пробудиће
Црне заставе и сувишна граја.
Затвори живот. Отвори смрт. Већ свиће.

СМРТ

Као нож у павлаку, утонуће у мозак;
Као камен у воду — тихо: плъус...

ЖЕТВА

сестѝри Ирени

Не цвеће, већ жито да садимо на гробу
Предака. Кад земља их премеле црна
Уздићи ће се, мртви, у класје, у зрна,
Подсетиће нас шумом о жетвеном добу.

А тада — сви на гробље, ћерке и синови,
Тражите пролазности траг у биљу томе!
Из љуске очистите, нек буду хлебови —
И испричајте деци о гробу живоме.

АКВАРИЈУМ

Светлу ту нема места. Предео је воден.
У рибу се претвара биљка зид дотакла.
И ја, уздрхтао, нем и чудом прободен
Мислима порибљавам море иза стакла.

Тужан је то театар, ту, у кубном метру
Океанских дубина пензионисаних.
Мртва се вода њише на зеленом ветру
У игри преламања и шловидби тајних.

Вену рано убрани подводни лептири,
Страх те хвата док слутиш њихов раст занесен.
Мислиш: то само један сребрни трен пири.
Мислиш: тужно је овде бити рибља јесен.

И твоје личне очи, те удављеничке
Очи сиве, пренете кроз отвор на ситу,
Премећу се у рибе, обле ко земичке,
Тужно море увлаче у слепу орбиту.

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ

Ствари се претварају у тајне, речима расте фантастична страна
И све се теже говори (а ћутање отвара болну рану
Јер наваљивим шапатом обрастају дубине страна).
Столица, отпочета крај стола, мелодија се завршава у сну.

Из дана у дан све више значи реч обична, завичајна,
Показује се првобитност, обрасла вековном маховином.

Наслађам уво на намештај — допире до мене песма тајна,
То се жале борави, туже и плачу за очевином.

ТЕМА

Из старог поцепаног небеског јоргана
Крећу прве пахуље, те снежне иконе.
О томе написати песму? Зар икоме
Још треба таква тема, нежна, разиграна?

Можда, када бих имао сина, јуначину,
Што вејавицу гледа у детињој страви
За њега написао бих такву лаж фину.
Овако — боље ћути. Гледај. Заборави.

У ПОЛУСНУ

Пекара је у сутерену. Кружне камене степенице
Воде тамо где је светло, топло и сад.
Снена, митска деца шапућу на цakovима са брашном.
Снег засипа прозоре и божићни град.

Ћуте топли пекари, брашњави и добри.
Румени смех одводи дечији сан у пределе далеке.
То су сирочићи из бајке. Дакле, у пекарском подземљу
Андерсен качи шарене кугле на планетаријум јелке.

Већ звезде падају са снегом — и у надошлом се тесту
Претварају у слатке орахе. А деца дубље и дубље
Улазе у потпуно нови град, у потпуно озвездани град,
У унутрашњу, ноћну цркву Пресвете Госпе Голубије.

БЕРЛИН 1913

О, мутно, снежно nevermore!
Дани вољени, изгубљени!
Видим те опет у Café du Nord
У јутарњим часовима магленим.

Страх, слатки страх у дубини наших глава,
Дрхтај азурних, напетих нерава,
И опет је био сан, опет су била писма:
Магла легендарних парфема.

Али мене нема па ме нема,
И никада ме у животу неће бити.
Остаћу у писму, у сну ћу остати,
У нежним, снежним легендама.

Ништа о томе не знаш. Чекаш, дрхтећи,
Шапућу и снено се расипају ноћи.

Ах, моје срце и моју младост
У сребрној торбици носиш.

Јуче? Шта је то било? да:
Кармен, фијакер, вино, валцери...
Нешто је задрхтало у углу ока. Не — то је птица
Извезена на марами.

Празно је и топло у овом кафеу.
На прозору, слана ниже ред својих перли.
Нећу доћи. Иди. Нећеш ме срести.
... Велики, велики је Берлин.

ЈУЛИЈАН ТУВИМ (Julian Tuwim) рођен у Лођу, 1894. године, а умро у Варшави 1953. године. Објавио је збирке песама: *Чајање на Бога* (1918), *Разиграши Сократиј* (1920), *Седма јесен* (1922), *Четвртина књига йесама* (1923), *Речи у крви* (1926), *Чаролија* (1929), *Циганска библија* (1933) и *Вайтрена йтема* (1936). У другој половини живота радио је као уредник већег броја књижевних часописа и као писац сатиричних текстова. Састављач је већег броја антологија, а био је запажен и као песник за децу.

Превео са пољског АЛЕКСАНДАР ШАРАНАЦ